

Juryrapport

KHMW Van der Aa Oeuvreprijs 2024 - Gedragwetenschappen (psychologie en pedagogische wetenschappen)

Prof. dr. P.A.M. (Paul) van Lange

hoogleraar psychologie Vrije Universiteit Amsterdam
Global professor University of Cologne
Distinguished research fellow University of Oxford

Ik begin met de clou: Paul van Lange heeft de KHMW Van der Aa Oeuvreprijs 2024 voor Gedragwetenschappen gewonnen. Dat is een hele prestatie omdat de jury werd geconfronteerd met 12 uitstekende kandidaten. De jury bestond overigens uit de hoogleraren Damiaan Denys, Hilde Geurts, Hanna Swaab en Peter van Koppen. Na ampel beraad besloot de jury dat Paul van Lange met kop en misschien ook wel met wat schouder boven de overige kandidaten uitsteekt. Zo is hij de eerste winnaar geworden van de recent ingestelde Van der Aa Oeuvreprijs, die is vernoemd naar de eerste secretaris van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, Christianus Carolus Henricus van der Aa (1718-1793).

Van Lange stamt uit Groningen, iets dat de goede luisteraar naar hem nog steeds kan ontdekken. Hij studeerde daar sociale psychologie en promoveerde aan de Rijksuniversiteit in 1991. Sindsdien is Van Lange vooral te vinden aan de Vrije Universiteit Amsterdam en natuurlijk in de rest van de wereld.

Van Lange krijgt de prijs omdat zijn bijdrage aan de sociale psychologie niet alleen wetenschappelijk bijzonder innovatief is, maar ook invloedrijk. En dat is precies de combinatie waarvoor de Van der Aa Oeuvreprijs in het leven is geroepen. Highlights uit Van Langes wetenschappelijke werk bestrijken het terrein van rationeel keuzegedrag in morele dilemma's, het terrein van de roddel en de invloed daarvan op positief, coöperatief gedrag en het terrein van de klimaatverandering. Hij demonstreerde dat zowel coöperatie als competitie kunnen worden ingezet om klimaatpositief gedrag te bevorderen. Van Lange is zo'n duizendpoot die op een zinvolle manier poten plaatst in verschillende wetenschappen, zoals ook de economie, de historie en bestuurskunde, en daarmee tot vruchtbare onderzoeksresultaten komt.

Van Lange laat met overtuiging zien dat coöperatie sterker is en ons gemakkelijker afgaat dan competitie; dat wat hij noemt *social mindfulness*, vitamine S en vriendelijkheid van groot belang zijn. En dat het bevorderen daarvan essentieel is voor het aanpakken van grote maatschappelijke problemen. Van Lange is een goed voorbeeld van de daad bij het woord voegen. Wat hij leert uit zijn eigen onderzoek, past hij ook weer toe om zijn onderzoek succesvoller te maken.

Duizendpoot Van Lange is ook een spin in het web van de sociale psychologie. Hij heeft vele promovendi tot een succesvolle verdediging gedragen, hij heeft belangrijke initiatieven genomen om het vak succesvoller te maken en is sterk gericht op samenwerking met veel en diverse collega's.

Kortom: Paul van Lange heeft op vruchtbare wijze concepten als coöperatie, vertrouwen, reputatie, heuristieken en normatief gedrag tot onderwerp van onderzoek gemaakt en is in staat

gebleken daaruit directe lijnen te trekken naar de actualiteit van alledag en adviezen te geven over prangende maatschappelijke problemen. Dat doet hij bijvoorbeeld door Nederlandse burgemeesters te trainen.

Van Langes onderzoek laat ook het belang zien van reputatie. Wij hopen daarom dat het winnen van de KHMW Van der Aa Oeuvreprijs 2024 door Paul van Lange mag bijdragen aan diens reputatie.

Namens de Hollandsche Maatschappij feliciteren wij Paul van harte en natuurlijk zijn vrouw Wilma en ook Dion en Sera.

Prof. dr. D.A.J.P. (Damiaan) Denys, hoogleraar psychiatrie Universiteit van Amsterdam, afdelingshoofd psychiatrie Amsterdam UMC

Prof. dr. H.M. (Hilde) Geurts, hoogleraar klinische neuropsychologie en programmagroep leider Brein & Cognitie afdeling psychologie Universiteit van Amsterdam, senior onderzoeker Leo Kannerhuis (Youz/Parnassiagroep)

Prof. dr. P.J. (Peter) van Koppen, emeritus-hoogleraar rechtspsychologie Vrije Universiteit Amsterdam

Prof. dr. J.T. (Hanna) Swaab, hoogleraar neuropedagogiek en ontwikkelingsstoornissen Universiteit Leiden

De jury vergaderde op 21 maart 2024 in het Hodshonhuis onder leiding van KHMW-maatschappelijk lid drs. F.M. (Fusien) Bijl de Vroe-Verloop. Tevens waren ter vergadering aanwezig prof. dr. W.B. (Wim) Drees, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW en drs. S. (Saskia) van Manen, secretaris-directeur KHMW.